

Landskap: Småland Upptecknat av: N. Gerward
Härad: Asplands hd Adress: Järrestad
Socken: Virserum Berättat av: Emil Johansson
Uppteckningsår: 1936 Född år 1874 i Tönshult

Uppteckningen rör

Bin och biskötsel. s. / - /?

Skriv endast på denna sida!

17 sida

5096

1.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

—
1

Virserums socken har egentligen ingen vidare bisköt sel. Några gamla anor har den inte. Först på sista tiden har den fått uppsving.

Emil Johansson har en gång tagit emot bisamhälle från ett träd i skogen. En kväll täppte han till det hål bina flög in genom. Sedan sågade han av trädet ett gott stycke uppe på stammen. Sen sågade han av stammen jämte marken och bar hem sin bistock. Bina dog ut under vintern.

Bihusen kallas bikupa, -or. Endast sådana av flättad halvm användas. E.J. gör själv sina bikupor. Han sådana även till avsalu. Han gör tyå slags kupor. De skilja sig från varandra endast till formen.

Den ena är den vanliga välvdå formen. Den andra, som

5096

2.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

2

han gör för eget bruk, har raka väggar och platt tak.

Bägge formerna göras av halm. Halmen snos till ungefärligen två tum tjocka strängar, som läggas i spiral med början vid kupans underkant. Det ena varvet fästes vid det andra medelst granrötter. Förut använde E.J. kluven rotting, men rottingen gav smak åt honungen.

I kupans tak lämnades ett hål. Detta hål täpptes till med en träplugg.

Inne i kupan satte man ett par träpinnar i kors som stöd för kakverket.

Invånarna i ett bisamhälle kallas vise, drönare och arbetare.

Visen ansågs föra befälet i kupan. "Om jag tar ~~vise~~ visen i svärmen i en tändsticksask och härr omkring den, kan jag få svärmen att flyga precis vart jag

5096

3.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

3

vill. De följer henne precis som vi följer vår kung".

Man kan höra när ett samhälle skall svärma. Då hör man inuti kupan hur de båda visarna kalla. Den gamla säger "ut -ut- ut" och den unga väsen "kom-kom". När man hör detta ljud på kvällen svärmar kupan dagen därpå, om det då är klart väder.

Då svärmen kommit ut gäller det att dirigera den åt det håll man vill. Genom att med en skopa kasta vattnen på svärmen kan man få den att flyga i önskad riktning.

När den satt sig, gäller det att sätta halmkupan över. För att locka in bina i kupan har man först smort kantern och pinnarna med honung. Det brukar då inte dröja mer än högst en timme innan svärmen har krupit upp.

Kupan tages nu försiktigt ned och ställes på en flus-

5096

4.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

4

terbräda. Icke förr än sent på kvällen sättes kupan på sin plats i bigården. Den ställning kuporna stå på kallas bibänk.

Den svärmande kupan kallas moderssamhälle. Svärmarna benämns i den ordning, de komma, förste svärm, andre svärm o.s.v. De svärmar som komma före midsommar äro bäst. Av svärmarna är första svärm bäst. De bina äro lugnast att handskas med. Andra svärm är betydligt sämre att komma överens med. Tredje svärm lyckas sällan. Bina i en svärm blevo allt yngre ju flera svärmar ett samhälle sände ut; yngre och mera svårtyglade.

Eventuella öppningar mellan kupan och flusterbäddan tätades med tygrem sor.

Vid övervintringen sattes kring halmkupan en ytter-

5096
5.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

5

kupa av trä. Men vanligen satte man dit denna redan då svärmen kommit till ro i sin kupa. För att bina bättre skulle övervintra fylldes mellanrummet mellan halm- och träkupan med halm.

Vid år med gott drag kunde man sätta på kupan en skattelåda. Det var en kupa som sattes ovanpå den gamla. Pluggen på den gamla togs ur, och den nya kupan sattes över. Underkanten tätades med tygrem sor.

I den översta kupans plugg fästes en tråd som fick hänga ned i understa kupan, genom hålet. På denna tråd skulle bina lockas upp i övre kupan.

På hösten kunde samhället skattas. Först skall skatte-
kupan tömmas. Den lyftes av den undre. Denna lyftes
upp och sättes ovanpå den upp och nedvänta skattecupan.
Kuporna ha då placerats mot en vägg e.d. Den översta
cupan får inte ligga tätt på den undre utan hålls

5096

6.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

6

ifrån denna med ena kanten genom två korta käppar försedda med ett spik i varje ända, så att ena spiken kan slås i väggen och den andra spiken gripa tag i kupkanten. Pluggen i den undre kupan tages bort och med en "pust" bläser man in rök genom hålet. Röken får man genom att i pusten antända remsor av ex. en gammal säck. Bina som inte tåla röken begiva sig nu till den övre kupan.

Nu skall själva bikupan tömmas. Det sker ungefär på samma sätt. Over den själpta kupan sätter man nu en tom sådan. Med pusten drivas bina upp i denna.

Samma metod användes, då man vill sammantäcka två bisamhällen, ex. föra ett viselöst samhälle på ett annat för att förstärka detta. Men då måste man först skaffa bina i de bågge samhällena samma lukt.

5096

7.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

7

Bägge två rökas med pusten och få stå ett par minuter.

Rök blåses in både från flustret och genom pluggen.

Det samhälle som skall utdrivas sättes så upp och nedvänt under det andra. Så tar man av pluggen på det undre och blåser ett par kraftiga tag med pusten.

Därefter tar man ett par käppar, omvirade med tygremmar, och trummar med dessa runt omkring på det undre samhället. Bina begiva sig nu upp i den övre kupan. Eftersom de sammanslagna samhällena av röken fått samma doft, uppstår ingen strid vid sammanslagningen.

Då honung ~~är~~ skall utvinnas av kakorna skäres vaxet som täcker cellerna, av, och kakorna sättas så varmt att honungen avrinner. Låter man kakorna rinna alltför länge blir honungen mörk. E. J. brukar icke

5096

8.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

8

utvinna all honung ur kakorna, utan han lägger ut
dem i bigården, där de sugas rena av bina.

Bina skattas i regel icke förrän efter ljungdraget.

Ljungdraget är det "liksta" draget.

I augusti och september kan det hända, att årets första
svärmar ha hunnit bli så starka, att de nu sända ut
en svärm. En sådan svärm kallas jungfru-svärm.

På hösten och på våren kan det hända, att man hjälper
bina, i det man ger dem sockerlösning. Detta isynner-
het om draget är dåligt. Sockerlösningen slås i en
bimatare, ett ursvarvat trädär, som med en tapp passar
till plugghållet. /sefoto/

5096
9.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

9

Bijärd med halmkupper på bibänk.

Foto: Leonard.

Skriv endast på denna sida!

10.5096

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

10

Halmhysor av olika modell. Exterior.

Skriv endast på denna sida!

5096

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

ii

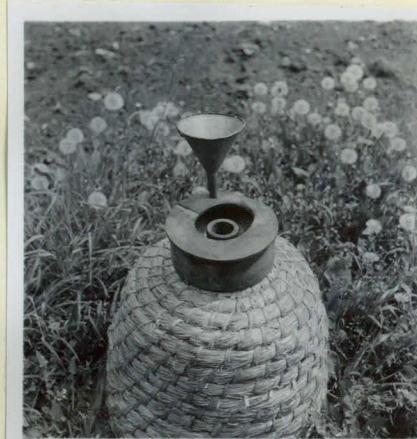

I: o. Tidsskrift.

Skriv endast på denna sida!

12.
5096

12

Bimatare

Skriv endast på denna sida!

5096

Främmu sänder mig.

Skriv endast på denna sida!

5096¹⁴

14

Hornung rörtes på brypan för att locka in luna i den sanna.

Skriv endast på denna sida!

15
5096

15

Krypan sådes inn i värmen.

Skriv endast på denna sida!

16.
5096

16

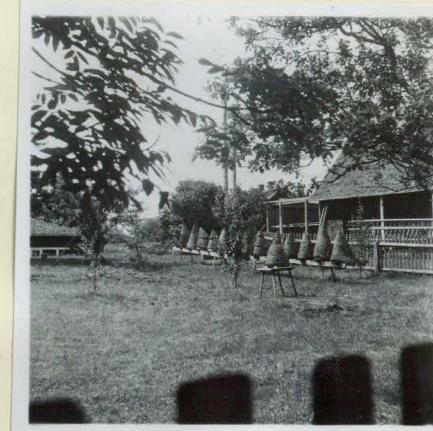

Bigård, Fagerhult sn. Enruskor utsatta för att locka
svärmarna att sätta sig i dem. Foto: Gerward.

Skriv endast på denna sida!

18
5096

17

Bigård, Kallemåla, Fagerhult sn. Märk granbarks-
trattarna i 2 - 3 "våningar". Foto: Gerward.

Skriv endast på denna sida!